

Eötvös József Collegium: 2020. évi tudományos és szakmai beszámoló

BEVEZETŐ MEGJEGYZÉSEK

Az elmúlt hat év beszámolóinak szerkezetét (az egyes fejezeteket változatlan formában) az alábbiakban is megtartottuk. Jelen beszámoló terjedelme azonban jelentősen elmarad a már megszokottaktól.

A vilájárvány okozta kényszerű körülmények között ugyanis a Collegium szakmai és tudományos tevékenysége kizárólag a szakkollégiumi kurzusok terén tudott az elvárható és tervezett intenzitással, érdemben működni. (A szaktárgyi képzést nem lehetetlenítette el és nem is vetette vissza az on-line forma, a nyelvi képzések területén pedig igazgatói hatáskörben – tekintettel a hatékonyság óhatatlan visszaesésére – a nyelvvizsga-kötelezettség teljesítésére féléves haladékat adtam.) E működést a szakkollégiumi oktatók és hallgatók elkötelezettsége mellett az RKK és az Oktatási Hivatal támogatása biztosította. Utóbbiaknak köszönhetően egyfelől az erőforrások átcsoportosításával a collegiumi oktatóknak szerény honoráriumot tudunk fizetni, másfelől fenn tudtuk tartani a szakkollégiumi kurzusok NEPTUN rendszerben történő meghirdetését.

A rendezvények (nemcsak a nemzetközi konferenciák) lebonyolítását március 15-ét követően a kormányzati és az egyetemi szabályozás – elenyésző számú kivételtől eltekintve – kizárta. Mindazonáltal néhány on-line konferenciát és műhelyértekezletet (nem utolsó sorban a háromnapos augusztusi felvételit) így is megtartottunk.

Eredményeinket mindemellett igen kedvezőtlenül befolyásolta, hogy hosszú évek óta először az NTP SZKOLL pályázatokon (a 2019. évi és a 2020. évi kiírásokon egyaránt) – jóllehet a beadott pályázatok szerkezete egyáltalán nem változott – a korábban rendre maximálisan elnyert összegekhez képest jelentősen kevesebb támogatást ítélt meg számunkra a kiíró. A „kieső” anyagi fedezet „kárvallottja” egyértelműen a kötetkiadás, a nyomdaköltségek voltak. Tovább nehezítette helyzetünket, hogy 2020-ban az egyetem nem biztosított fedezetet az RKK szakkollégiumi pályázatra, így a kiesett külső pályázati támogatásokat a nyomdaköltségek terén belső forrásokból sem tudtuk pótolni. A megjelent kötetek alacsony számát a fentiek indokolják.

Az ELTE Eötvös József Collegium 2020. évi tudományos és szakmai tevékenységét az alábbi fejezetekre bontva összegzem: I. OKTATÁSI TEVÉKENYSÉG; II. KUTATÁSI TEVÉKENYSÉG (PÁLYÁZATOK); III. SZAKMAI-TUDOMÁNYOS, KULTURÁLIS ÉS „UTÁNPÓTLÁS” RENDEZVÉNYEK; IV. SZÁMSZERŰSÍTHETŐ EREDMÉNYEK: NEMZETI FELSŐOKTATÁSI ÉS KIVÁLÓSÁGI ÖSZTÖNDÍJAK, KÖTETEK; V. KÜLFÖLDI KAPCSOLATOK, „NEMZETKÖZIESÍTÉS”.¹

I. OKTATÁSI TEVÉKENYSÉG

Szervezeti és személyi háttér

Az ELTE Eötvös József Collegium feladata, hogy a tehetséggondozás szellemében az egyetemi oktatást kiegészítse, és azt eredményesebbé tegye. Mindkét feladat színvonalas ellátásának záloga az önálló tudományos, oktatási és kutatási tevékenység, amely az EC szakmai műhelyeiben és oktatási-kutatási egységeiben összpontosul. A collegisták száma

¹ A 2009. július 1. – 2020. december 31. közötti eredmények részletes felsorolása és összesítése itt található: <https://eotvos.elte.hu/szakmai-munka/eredmenyek>

jelenleg: bentlakó [vidéki ELTE-hallgató]: 110 fő (ebből külföldön ösztöndíjjal: 4 fő; senior: 8 fő); bejáró [fővárosi ELTE-hallgató]: 158 fő (ebből ösztöndíjjal külföldön: 2 fő; senior: 18 fő). A Collegiumban a 18 szakmai műhely (Angol–Amerikai műhely, Aurélien Sauvageot francia műhely, Biológia-Kémia műhely, Bollók János klasszika-filológia műhely, Filozófia műhely, Gazdálkodástudományi műhely, Germanisztika műhely, Informatikai műhely, Magyar műhely, Matematika-Fizika műhely, Mendöl Tibor földrajz, föld- és környezettudományi műhely, Olasz műhely, Vekerdí József orientalisztika műhely, Skandinavisztika műhely, Spanyol filológiai műhely, Szlavisztika műhely, Társadalomtudományi műhely, Történész műhely) valamint a Mednyánszky Dénes Könyvtár és Levéltár mellett két oktatási-kutatási egység: a Byzantium Központ és a Cathedra Magistrorum; két egyesület: Magyar Bizantinológiai Társaság és Történelemoktatók Szakmai Egyesülete; négy támogató egyesület: Német-, Francia- és Latintanárok tanári egyesületei és a Gellérthegyvédő Egyesület; valamint az Eötvös Collegiumért Alapítvány erősítette a szakkollégiumi munkát. Négy egység vezetője vagy tudományos munkatársa (összesen 4 fő főálláson) volt a Collegium szakmai feladatokat ellátó munkatársa. A többi szervezeti egység és műhely vezetője és óraadója 2020. második félévében többnyire szerény (többlétfeladat, megbízási díj, hallgatói munkaszerződés) javadalmazással látta el feladatát.

EC-szakkollégiumi kurzusok

A természettudományi kurzusokat a karok (TTK és IK) néhány kivételtől eltekintve befogadták. Az intézetvezetői jóváhagyással a tanszékeken meghirdetett kurzusok „/EC” megjelölést kaptak. A humántudományokat képviselő (BTK és TáTK) – karoktól és tanszékektől be nem fogadott, a klasszikus értelemben vett kiegészítő – kurzusokat tavasszal a BTK támogatásával, majd ősztől az igazgató hatáskörében a NEPTUN rendszerben a Collegium titkárságvezetője hirdette meg.

2019/2020. tavaszi félév: EC-ben meghirdetett kurzusok száma: 90; tanszékeken meghirdetett („/EC” megjelölésű) kurzusok száma: 14. Az EC-ben meghirdetett kurzusok (90) megoszlása: EC főállású oktatóval: 34; külső, megbízott előadó-oktatóval: 56. (Nyelvkurzusok száma: 43).

2020/2021. őszi félév: EC-ben meghirdetett kurzusok száma: 62; tanszékeken meghirdetett („/EC” megjelölésű) kurzusok száma: 11. Az EC-ben meghirdetett kurzusok (62) megoszlása: EC főállású oktatóval: 16; külső, megbízott előadó-oktatóval: 46. (Nyelvkurzusok száma: 20.)

Összesen 152 EC-ben meghirdetett szakkollégiumi kurzus (+ 25 tanszéki „/EC” kurzus).

II. KUTATÁSI TEVÉKENYSÉG (KÜLSŐ, NEM EGYETEMI PÁLYÁZATOK)

A Collegium (és az Eötvös Collegiumért Alapítvány) – mint önálló kutatóhely – pályázatai a szakmai-tudományos tevékenység fontos, kiegészítő hátterét jelentik. 2020-ban is lezártunk, továbbvittünk, és megkezdtünk pályázatokat.

A 2020. évi 13 pályázat értéke (az évi esedékes résszel számolva) mintegy 20 millió Ft.

Lezárt pályázatok: (1) A hazai és határon túli magyar nyelvű szakkollégiumok támogatása: NTP-SZKOLL-19-0010: 700 000 Ft. (2) A Magyar Francia Ifjúsági Alapítvány (MFIA) 2020. évi támogatása francia anyanyelvi lektor fogadására Franciaországból: 800 000 Ft. (3) Az Olasz Külügyminisztérium pályázata a collegiumi olasztanítás támogatására: 800 000 Ft. (4)

Magyar Bizantinológiai Társaság NEA-KK-19-Ö-M-2016 számítástechnikai eszközök, honlapfejlesztés, nyomdaköltség 900 000 Ft. (5) Egedi-Kovács Emese Bolyai ösztöndíj: Az Iviron N°. 463-as jelzetű, kétnyelvű (ógörög–ófrancia) bizánci kódex kritikai kiadása 4 482 000 Ft. (6) NEA-KK-19-Ö-M-0157 Eötvös Collegiumért Alapítvány: 700 000 Ft. (7) NTP-TÁB-19-0060 Eötvös Collegiumért Alapítvány Tehetségábr VIII. 1 000 000 Ft. *Folyamatban lévő pályázatok:* (8) Társadalmi kontextus a szövegkritika tükrében: Bizáncon innen és túl NKFIH NN 124539 (témavezető: Horváth László): 47 154 000 Ft. (9) NEA-KK-20-O-M-0088 Eötvös Collegiumért Alapítvány: 1.000.000 Ft. *Megkezdett pályázatok:* (10) Mészáros Tamás NKFIH K 134301 Kutatási pályázat Laonikos Chalkokondylés történeti művének kritikai szövegkiadása 8 820 000 Ft. (11) Magyar Bizantinológiai Társaság NEA-KK-20-O-M-0158 1 000 000 Ft. (12) Magyar Bizantinológiai Társaság NKA 201113/00416: A (görög) Függetlenség napja- tematikájú rendezvénysorozat megvalósítása. 2 000 000 Ft. (13) Az Olasz Külügyminisztérium pályázata a collegiumi olasztanítás támogatására: 1 100 000 Ft.

III. SZAKMAI-TUDOMÁNYOS, KULTURÁLIS ÉS „UTÁNPÓTLÁS” RENDEZVÉNYEK

Összesen 11 jelentős rendezvény (előadás, megemlékezés, műhelykonferencia, utánpótlás-tábor, nagy hallgatói és szakterületi konferencia).

(1) Tehetségábr VIII. „Hannibal ante portas – Hannibal azelőtt portas volt” (Egyetemi utánpótlás toborzása az Eötvös Collegiumban): 2020. január 27 – február 1. (2) „Filozófia ma – Etikai, társadalmi és tudománypolitikai kérdések” – Az EC Filozófia műhely konferenciája, 2020. február 14–15. (3) A Cathedra Magistrorum konferenciája, 2020. március 2–4. (4) „Konferencia Clio műhelyében VI.” – Az EC Történész műhely konferenciája, 2020. március 5–6. (5) X. „Közel, s Távolság” – „Near and Far” konferencia, 2020. március 5–7. (6) Megújuló latintanítás, 2020. március 6. (7) Eötvös Collegium – felvételi: 2020. augusztus 24–25. Online. (8) XXI. Eötvös Konferencia, 2020. szeptember 25–26. Online. (9) Megemlékezés: Stiegelmar Róbert és sorstársai emlékezete, 2020. október 16. (10) EJC AASW Workshop Conference – Az EC Angol–Amerikai műhely konferenciája, 2020. november 27. Online. (11) Kutatók Éjszakája, 2020. november 27. Online.

IV. SZÁMSZERŰSÍTHETŐ EREDMÉNYEK: ÖSZTÖNDÍJAK, KIADVÁNYOK

A hallgatói eredmények értékeléséhez fontos szempont, hogy a Collegium döntő többségben érettségi után, valóban „kezdő” elsőéves hallgatókat vesz fel, nem a felsőévesek – a már tanulmányi / tudományos szempontból bizonyított hallgatók – közül toborozza tagjait.

Nemzeti felsőoktatási ösztöndíjasok: 2020/2021: 19 fő.

Kiválósági ösztöndíjasok: 2019/2020-ban: 23 fő. 2020/2021-ben: 25 fő. Összesen: 48 fő.

Kiadványok (összesen 2):

2 kötet: ebből 1 monográfia, 1 tanulmánykötet [több mint 20 tanulmány]. A kötetek megvalósítását jelentő szakkollégiumi (oktatói és hallgatói) kutatómunka a tehetséggondozás meghatározó eleme. A kiadványok a honlapról letölthetők (<http://honlap.eotvos.elte.hu/kiadvanyok/> és <http://byzantium.eotvos.elte.hu/kiadvanyok/online/>), azokat sok esetben rangos külföldi könyvtárak kérik be.

– Dóra Faix: *El mundo literario de Juan Marsé*. ELTE EJC, Budapest, 2020. ISBN: 978-615-5897-30-6. 229 p.

– *Literatur*. Herausgegeben von Iona Feld-Knapp. Eötvös-Collegium & Cathedra Magistrorum-Beiträge zur Lehrerforschung Band IV. Eötvös-József-Collegium, Budapest, 2018 [utánnomás]. ISSN: 2063-837X. ISBN: 978-615-5897-14-6. 451 p.

V. KÜLFÖLDI KAPCSOLATOK, „NEMZETKÖZIESÍTÉS” – ÁLTALÁNOS HELYZETJELENTÉS

2020-ban egyetlen külföldit, az ENS Paris delegálta francia lektort fogadta a Collegium. A lektor ugyanis vállalta a karantén-előírások betartását is.

A Collegium külföldi kapcsolatrendszerének két meghatározó területe van. A Kárpát-medencei (nem kizárólag magyar–magyar) tehetséggondozó és szakkollégiumi hálózat (1) és a nagy nemzetközi oktatási-kutatási együttműködések (2).

(1) A Kárpát-medencei tehetséggondozó és szakkollégiumi hálózatot tíz éve építjük (tanulmányutak, kiskonferenciák és keretegyezmények) és a mára már tizenhat hivatalosan együttműködő szervezettel (EMTE Kiss Elemér Szakkollégium, EMTE Bölöni Farkas Szakkollégium, BBTE Farkas Gyula Szakkollégium, VMFK [Újvidéki Egyetem], Apáczai Diákotthon [Újvidék], Szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Kölcsey Ferenc Szakkollégium [Beregszász], Ungvári Nemzeti Egyetem, Történelem Tanszék, TéKa doktorandusz egyesület [Szlovákia], Selye János Egyetem [Révkomárom], Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, Maribori Egyetem Magyar Tanszék, Kolégium Antona Neuwirtha [Pozsonyivánka], Lendvai Gimnázium, a szlovéniai Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, Zágrabi Egyetem Hungarológiai Tanszék, J. J. Strossmayer Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Eszék) 2016-ban megrendeztük a harmadik Kárpát-medencei szakkollégiumi konferenciát (Eötvös Collegium). A konferenciák anyagából könyvsorozat (*Ingenia Hungarica* ISSN: 2416-0911) indult. Fenti együttműködések is biztosítják, hogy az EC az ELTE Kárpát-medencei nyári egyetemének (hat egyetemi kar mellett hetedik ELTE egységként) állandó résztvevője, és a Márton Áron Szakkollégiummal együtt a Kárpát-medencei Szakkollégiumi Konferencia megvalósítója.

(2) A nagy nemzetközi oktatási-kutatási együttműködések elsősorban az EC Byzantium Központ és a kapcsolódó szakmai műhelyek valamint a Cathedra Magistrorum szervezik és bonyolítják le. (A Byzantium Központ honlapja: <http://byzantium.eotvos.elte.hu/>. A nyelvi háttér az EC (négy éve bevezetett majd 2018-ban ógörög nyelvvél bővített) ún. A.L.F.O.N.S.Ó. programja jelenti (http://honlap.eotvos.elte.hu/wp-content/uploads/2016/02/alfonso_nyelvi_program.pdf), amely a collegisták számára – a magyar felsőoktatásban kivételes lehetőségként – második és harmadik idegen nyelv kötelező tanulását írja elő. A nyelvvoktatásban a Byzantium Központ és a nyelvi műhelyek oktató-kutatói vesznek részt. Mindazonáltal az együttműködések és a rendezvények kiindulópontját az egyéni és csoportos kutatói eredmények (és pályázatok) jelentik. Hivatalos keretegyezmények: École Normale Supérieure, Paris (Erasmus szerződés is: 2014–2020 között); EHESS Paris (bizantinológiai képzés, MA diploma); Université Paris 3 – Sorbonne nouvelle CERAM Kutatócsoport; L’Université Rennes 2 CELLAM EA 3206 Kutatócsoport, Fribourgi Egyetem (Svájc, hallgatói csereszerződés is). Bolognai Egyetem és Collegio Superiore Bologna (Erasmus szerződés is: 2014–2020 között); Collegio Superiore de Pisa; Österreichische Akademie der Wissenschaften: Abteilung Schrift- und Buchwesen Institut für

Mittelalterforschung. Ión Egyetem (Korfu) és Peloponnésosi Egyetem (Kalamata); Thesszalóniki Egyetem; Szerb Tudományos Akadémia, Bizantinológiai Intézet; Beloit College (USA Wisconsin); University College London (és Institute of Classical Studies).

A külföldi intézmények lektorokat is delegálnak a Collegiumba (görög, olasz, francia, osztrák). A Collegium nemzetközi szakmai „beágyazottsága” közvetlen hatással van a tehetséggondozásban elért eredményekre. A collegisták a kultúrintézetek támogatásával (is) külföldi ösztöndíjakat nyernek el, a szemináriumokon és a konferenciákon bekapcsolódnak a nemzetközi kutatásokba.

Budapest, 2020. december 31.

Horváth László
igazgató